

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Conivgio Sacerdotvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

DE CONIVGIO SACERDOTVM.

Quantam infamia inquinati cœlibatus, audent aduersarij non solum defendere legem Pontificiam, impio & falso prætextu nominis diuini: sed etiam hortari Cæsarem ac Principes, ne tollerent coniugia Sacerdotum, ad ignominiam & infamiam Romani Imperij. Sic enim loquuntur: Quæ maior impudentia vnquam vlla in historia lecta est, quam hæc est aduersariorum? Nam argumenta, quibus vtuntur, postea recensebimus. Nunc hoc expendat prudens lector, quid frontis habeant isti nihili homines, qui dicunt coniugia parere infamiam & ignominiam Imperio, quasi vero Ecclesiam valde ornet, ista publica infamia flagitiosarum ac prodigiosarum libidinum, quæ flagrant apud istos sanctos patres, qui Curios simulant, & bacchanalia viuunt. Ac pleraque ne verecunde quidem nominari queunt, quæ isti summa licentia faciunt. Et has suas libidines castissima dextra tua Carole Cæsar (quem etiam vetera quædam vaticinia appellant regem podica facie. De te enim dictum apparet: Pudicus facie regnabit vbiq;) propugnari postulant, Postulant vt contra ius diuinum, contra ius gentium, contra Canones Conciliorum dissipet matrimonia, vt in homines innocentes, propter coniugium atrociter supplicia constituas, vt Sacerdotes trucides, quibus religiose parcunt etiam barbari, vt in exilium agas extorres mulieres, orbos pueros. Tales leges tibi ferunt, optime & castissime Imperator, quas nulla barbaria, quamlibet immanis ac fera posset audire. Sed quia nulla cadit in hos tuos mores vel turpitudine, vel sæuitia, speramus te, & in hac causa clementer nobiscum acturum esse, præsertim vbi cognoueris, nos grauissimas habere causas nostræ sententiæ, sumtas ex verbo Dei, cui aduersarij nugacissimas & vanissimas persuasiones opponunt. Et tamen non tuentur serio cœlibatum. Neque enim ignorant quam pauci præsentent castitatem, sed prætexunt speciem religionis regno suo, cui prodesse cœlibatum putant, vt intelligamus Petrum recte monuisse, futurum vt Pseudopropheta fidei verbis decipiant homines. Nihil enim vere, simpliciter & candide in hac tota causa dicunt, scribunt, aut agunt aduersarij, sed re ipsa dimicant de dominatione, quam falso putant periclitari, & hanc impio prætextu pietatis munire conantur.

Nos hanc legem de cœlibatu, quam defendunt aduersarij, ideo non possumus approbare, quia cum iure diuino & naturali pugnat, & ab ipsis Canonibus Conciliorum dissentit, Et constat superfluum & periculosam esse. Parit enim infinita scandala, peccata, & corruptelam publicorum morum. Aliæ controuersie nostræ ali-

quam disputationem doctorum desiderant. In hac ita manifeste est in vtraque parte, ut nullam requirat disputationem. Tamen erit iudicem virum bonum, & timentem Dei. Et cum defendatur, tamen manifesta veritas, tamen aduersarij calumnias quasdam detectati sunt, ad cauillanda argumenta nostra.

P R I M U M. Genesis docet homines conditos esse, ut facerent, & sexus recta ratione sexum appetat. Loquimur enim de concupiscentia, quæ peccatum est, sed de illo appetitu, qui in natura futurus erat, quem vocant $\sigma\omicron\gamma\gamma\eta\ \phi\upsilon\sigma\iota\kappa\eta$. Et hæc est vere ordinatio diuina sexus ad sexum. Cum autem hæc ordinatio Dei sine singulari opere Dei tolli non possit, sequitur inferri non posse tolli statutis aut votis. Hæc conuenitur aduersarij, dicunt, initio fuisse mandatum ut repleta nunc replera terra non esse mandatum coniugium. Videte quam denter iudicent, Natura hominum formatur illo verbo Dei, vnde cuncta, non solum initio creationis, sed tantisper dum hæc temporaria natura existeret. Sicut hoc verbo terra fit fecunda, Germinet herbam virentem. Propter hanc ordinationem, non solum incipit terra producere gramina, sed quotannis vestiuntur agrum, dum existeret hæc natura. Sicut igitur legibus humanis non potest terra mutari: Ita neque votis, neque lege humana potest natura humanis mutari, sine speciali opere Dei.

S E C U N D O. Et quia hæc creatio seu ordinatio diuina in iure est ius naturale, ideo sapienter & recte dixerunt Iurisperiti coniunctionem maris & femine esse iuris naturalis. Cum autem naturale sit immutabile, necesse est semper manere ius contrahendi coniugij. Nam vbi natura non mutatur, necesse est & illam ordinationem manere, quam Deus indidit nature, nec potest legibus humanis tolli. Ridiculum igitur est, quod aduersarij nugantur initio hæc mandatum coniugium, nunc non esse. Hoc perinde est, ac si dicerent, Olim nascentes homines secum attulerunt sexum, nunc non attulerunt. Olim secum attulerunt ius naturale nascentes, nunc non attulerunt. Nullus faber, fabrilis cogitare quicquam posset, quam hæc præcepta excogitata sunt, ad eludendum ius nature. Maneat igitur in causa, quod & scriptura docet, & iurisconsultus sapienter dicit coniunctionem maris & femine esse iuris naturalis. Porro ius naturale vere est ius diuinum, quia est ordinatio diuinitus imperata Dei. Quia autem hoc ius mutari non potest sine singulari opere Dei, necesse est manere ius contrahendi coniugij, quia ille naturalis appetitus est ordinatio Dei in natura sexus ad sexum, & propter hoc ius est, alioqui quare vterque sexus conderetur? Et loquimur præ dictum est, non de concupiscentia, quæ peccatum est, sed de appetitu

appetit, quem vocant σοφῶν φρονίμῳ, quem concupiscentia non
 tollit ex natura, sed accedit, vt nunc remedio magis opus habeat, &
 coniugium non solum procreacionis causa necessarium sit, sed etiam
 remedij causa. Hæc sunt perspicua, & adeo firma, vt nullo modo la-
 befactari queant.

TERTIO. Paulus ait: Propter fornicationem vnusquisq;
 habeat vxorem suam. Hoc iam expressum mandatum est, ad omnes
 pertinens, qui non sunt idonei ad cœlibatum. Aduersarij iubent sibi
 ostendi præceptum, quod præcipit Sacerdotibus vxores ducere, quasi
 sacerdotes non sint homines. Nos quæ de natura hominum in gene-
 re disputamus, profecto etiam ad sacerdotes pertinere iudicamus.
 An non præcipit hic Paulus, vt ducant vxorem illi, qui non habent
 donum continentia? Interpretatur enim se ipse paulo post, cum
 ait: Melius est nubere, quam vri. Et Christus clare dixit: Non
 omnes capiunt hoc verbum, sed quibus datum est, Quia nunc post
 peccatum concupiscunt hæc duo, naturalis appetitus & concupiscen-
 tia, quæ inflammant naturalem appetitum, vt iam magis opus sit con-
 iugio, quam in natura integra. Ideo Paulus de coniugio, tanquam
 de remedio loquitur, & propter illa incendia iubet nubere, Neq;
 hanc vocem, Melius est nubere, quam vri, vlla humana autoritas,
 vlla lex, vlla vora tollere possunt, quia hæc non tollunt naturam aut
 concupiscentiam. Retinent igitur ius ducendi, omnes qui vruntur.
 Et tenentur hoc mandato Pauli, propter fornicationem vnusquisq;
 habeat vxorem suam, omnes qui non vere continent, de qua re iudi-
 cium ad conscientiam cuiusq; pertinet. Nam quod hic iubent
 petere à Deo continentiam, iubent corpus laboribus & inedia con-
 scire, cur sibi quoq; non canunt hæc magnifica præcepta? Sed
 vt supra diximus, Tantum ludunt aduersarij, nihil agunt serio. Si
 continentia esset omnibus possibilis, non requireret peculiare do-
 num. At Christus ostendit eam peculiari dono opus habere, quare
 non contingit omnibus, Reliquos vult Deus vt communi lege natu-
 ra, quam instituit. Non enim vult Deus contemni suas ordinatio-
 nes, suas creaturas. Ita vult illos castos esse, vt remedio diuinitus
 proposito vtantur, sicut ita vult vitam nostram alere, si cibo, si potu
 vtantur. Et Gerson testatur, multos fuisse bonos viros, qui conati
 domare corpus, tamen parum profecerunt. Ideo recte ait Ambrosi-
 us: Sola virginitas est, quæ suaderi potest, imperari non potest, res
 magis voti, quam præcepti est. Si quis hic obiecerit, Christum lau-
 dare hos, qui se castrant propter regnum cœlorum, is hoc quoq;
 consideret, quod tales laudat, qui donum continentia habent. Ideo
 enim addit, Qui potest capere capiat. Non enim placet Christo
 immunda continentia. Laudamus & nos veram continentiam,
 O 4 Sed

Sed nunc de lege disputamus, & de his, qui non habent idoneam
necitiam. Res debet relinqui libera, non debeant iniici legibus
becillibus, per hanc legem.

QVARTO. Dissentit lex Pontificia & à Canonibus Can-
liorum. Nam veteres Canones non prohibent coniugium, nec
tracta coniugia dissolunt, etsi hos, qui in ministerio contraxerunt
remouent ab administratione. Hæc misio istis temporibus bene
loco erat, Sed noui Canones, qui non sunt in Synodis conditi, sed
nato consilio Pontificum facti, & prohibent contrahere matrimo-
& contracta dissolunt. Idq; palam est, fieri contra mandatum Ch-
sti: Quos Deus coniunxit, homo non separet. Aduersarij vocan-
tur in Confutatione, cœlibatum præceptum esse à concilijs. Nos
accusamus decreta Conciliorum, Nam hæc certa conditione pen-
tunt coniugium, Sed accusamus leges, quas post veteres Synodos
mani Pontifices, contra auctoritatem Synodorum condiderunt. Ad
Pontifices contemnunt auctoritatem Synodorum, quam alij non
videri sacrosanctam. Propria igitur est hæc lex de perpetuo cœlibatu
huius nouæ Põrificiæ dominationis. Neq; id abs re, Daniel enim
buit hanc notam regno Antichristi, videlicet contemtum multum.

QVINTO. Etsi aduersarij non defendunt legem, superflua
nis causa, cum videant non solere obseruari, tamen superflua
opinionem serunt, dum prætexunt religionem. Cœlibatum idcirco
dicant se requirere, quod sit mundicies, quasi coniugium sit ma-
dicies ac peccatum, aut quasi cœlibatus mereatur remissionem pec-
catorum & reconciliationem, Coniugium vero non mereatur rem-
sionem peccatorum, &c. Et huc allegant ceremonias legis Mosaicæ
quod cum in lege, tempore ministerij sacerdotes separati fuerunt
vxoribus, in nouo Testamento Sacerdotes, cum semper orare de-
ant, semper debeant continere. Hæc inepta similitudo allegatur
quam demonstratio, quæ cogat Sacerdotes ad perpetuum cœlibatum,
cum quidem in ipsa similitudine coniugium concedatur, tantum in
ministerij tempore consuetudo interdicitur. Et aliud est orare, aliud
ministrare. Orabant sancti tunc quoq; cum non exercebant publicum
ministerium, nec consuetudo cum coniuge prohibebat, nec oratio
Sed respondebimus ordine ad hæc figmenta. PRIMUM. In-
fateri necesse est aduersarios, quod coniugium sit mundum in cre-
tibus, quia est sanctificatum verbo Dei, hoc est, est res licita &
probata verbo Dei, sicut copiose testatur scriptura. Christus enim
vocat coniugium coniunctionem diuinam, cum ait: Quos Deus
iunxit. Et Paulus de coniugio, de cibis, & similibus rebus
Sanctificantur per verbum & orationem, hoc est, per verbum
conscientia fit certa, quod Deus approbet, & per orationem, hæc

per fidem, quæ cum gratiarum actione tanquam dono Dei vitur. Item
 1. Cor. 7. Sanctificatur vir infidelis per uxorem fidem, &c. id est,
 vitus coniugalis licitus & sanctus est, propter fidem in Christum, sicut
 licitum est vii cibo, &c. Item 1. Timoth. 2. Saluatur mulier per filio-
 rum generationem, &c. Si talem locum aduersarij de cœlibatu pro-
 ferre possent, tum vero viros triumphos agerent. Paulus dicit, sal-
 uari mulierem per filiorum generationem. Quid potuit dici contra
 hypocrisis cœlibatus honorificentius? quam mulierem saluari ipsi
 coniugalibus operibus, vsu coniugali, pariendo, & reliquis œcono-
 mics officijs. Quid autem sentit Paulus? Lector obseruet addi fidem,
 nec laudari officia œconomica sine fide, si manserint inquit in fide.
 Loquitur enim de toto genere matrum. Requirit igitur præcipue fi-
 dem, qua mulier accipit remissionem peccatorum, & iustificationem.
 Deinde addit certum opus vocationis, sicut in singulis hominibus fi-
 dem sequi debet bonum opus certe vocationis. Id opus placet Deo
 propter fidem. Ita mulieris officia placent Deo propter fidem, & sal-
 uatur mulier fidelis, quæ in talibus officijs vocationis suæ pie seruit.
 Hæc testimonia docent coniugium rem licitam esse. Si igitur mundi-
 cies significat id, quod coram Deo licitum & approbatum est, Con-
 iugia sunt munda, quia sunt approbata verbo Dei. Et Paulus ait de
 rebus licitis: Omnia munda mundis, hoc est, his qui credunt Chri-
 sto, & fidei saluti sunt. Itaq; vt virginitas in impijs est immunda, ita
 coniugium in pijs est mundum, propter verbum Dei & fidem.

D E M U N D I C I E si mundicies proprie opponitur concupiscentiæ,
 significat mundiciem cordis, hoc est, mortificatam concupiscentiam,
 quæ lex non prohibet coniugium, sed concupiscentiam, adulterium,
 fornicationem. Quare cœlibatus non est mundicies. Potest enim esse
 maior mundicies cordis in coniuge, velut in Abraham, aut Iacob,
 quam in plerisque, etiam vere continentibus.

P O S T R E M O. Si ita intelligunt cœlibatum mundiciem esse,
 quod meretur iustificationem magis quam coniugium, maxime re-
 clamamus. Iustificamur enim neq; propter virginitatem, neq; propter
 coniugium, sed gratis propter Christum, cum credimus nos propter
 eum habere Deum propitium. Hic exclamabunt fortassis, Iouiniani
 more æquari coniugium virginitati, Sed propter hæc conuicia, non
 abijciemus veritatem de iusticia fidei, quam supra exposuimus. Neq;
 tamen æquamus coniugio virginitatem. Sicut enim donum dono
 præstat, Prophetia præstat eloquentiæ, Scientia rei militaris præ-
 stat agriculturæ, Eloquentia præstat architectonicæ: Ita virginitas
 donum est præstantius coniugio. Et tamen sicut Orator, non est ma-
 gis iustus coram Deo propter eloquentiam, quam Architectus pro-
 pter Architectonicam: ita virgo non magis meretur iustificationem

O 5 virgini-

virginitate, quam coniunx conjugalibus officijs, sed vniuersis
suo dono fideliter seruire debet, ac sentire, quod propter Christi
fide consequatur remissionem peccatorum, & fide iustus coram Deo
reputetur.

Nec Christus aut Paulus laudant virginem
ideo quod iustificet, sed quia sit expeditior, & minus distrahatur
mesticis occupationibus in orando, docendo, seruando. Ideo
Paulus ait: Virgo curat ea, quæ sunt Domini. Laudatur igitur vir-
ginitas propter meditationem & studium. Sicut Christus non sim-
ter laudat hos qui se castrant, sed addit, propter regnū cælorum
est, vt discere aut docere Euangelium vacet. Non enim dicitur
nitatem mereri remissionem peccatorum aut salutem. Ad er-
Sacerdotum Leviticorum respondemus, quod non efficiunt opor-
perpetuum cœlibatum imponi Sacerdotibus. Deinde immun-
ciæ Leviticæ non sunt ad nos transferendæ. Consectudo coniu-
gem tunc erat immundicia. Nunc non est immundicia, quia Pa-
dicit, Omnia munda mundis. Liberat enim nos Euangelium a
immundicijs Leviticis. Ac si quis hoc consilio legem cœlibatus
fendit, vt illis obseruationibus Leviticis grauet conscientias,
perinde aduersandum est, vt Apostoli in Actis Cap. 15. aduersus
his, qui circumcisionem requirebant, & legem Moysi Christianis
ponere conabantur. Interim tamen boni sciant moderati vni-
iugalem, præsertim cum sunt occupati publicis ministerijs, qui
dem sæpe tantum faciunt negotij bonis viris, vt omnes domo
cogitationes animis excutiant. Sciunt boni & hoc, quod Paulus
bet vasa possidere in sanctificatione: Sciunt item, quod immo-
secedendum sit, vt vacent orationi, Sed Paulus hoc ipsum non
esse perpetuum. Iam talis continentia facilis est bonis & occupa-
sed illa magna turba otiosorum Sacerdotum, quæ in collegijs
his delicijs, ne quidem hanc Leviticam continentiam præstet
test, vt res ostendit. Et nota sunt Poëmata: Desidiam puer ille
solet, odit agentes, &c.

MULTI heretici male in
lege Moysi, contumeliose transferunt de coniugio quales fuerunt
cratitæ, de quibus supra diximus. Et constat Monachos passim
tos esse de cœlibatu superstitiosos sermones serere, qui multas
conscientias propter legitimum vsum coniugij perturbauerunt.
difficile nobis esset exempla commemorare. Nam etsi non
nabant coniugium in totum propter procreationem, tamen
rabant tanquam vitæ genus, quod vix vnquam Deo placeret, qu-
te non placeret, nisi propter procreationem. Cœlibatum vero
bant tanquam angelicum vitæ genus, hunc prædicabant gratiam
Deo sacrificium esse, mereri remissionem peccatorum, mereri
teolos, ferre centesimum fructum, & alia infinita. Has religio-

angelorum Paulus valde improbat ad Coloss. Opprimunt enim cogitationem Christi, cum sentiunt homines se iustos reputari propter tales obseruationes, non propter Christum: deinde opprimunt cogitationem præceptorum Dei, cum præter Dei præcepta, excogitantur, noui cultus, & præferuntur præceptis Dei. Quare sedulo aduersandum est in Ecclesia, his superstitiosis persuasionibus de cœlibatu, & ut pie conscientia sciant coniugium Deo placere, & ut intelligant quales cultus approbet Deus.

Sed aduersarij nostri non requirunt cœlibatum per superstitionem. Sciunt enim non solere præstari castitatem. Verum prætexunt superstitiosas opiniones, ut imperitis solum faciant. Magis igitur odio digni sunt, quam Encratitæ, qui quadam specie religionis lapsi videntur, illi Sardanapali consulto abutuntur prætextu religionis.

Sexto. Cum habeamus tot causas improbandæ legis de perpetuo cœlibatu, tamen præter has accedunt etiam pericula animarum & publica scandala, quæ etiam si lex non esset iniusta, tamen absterere bonos viros debent, ne approbent tale onus, quod innumerabiles animas perdidit. Diu omnes boni viri de hoc opere questi sunt, vel sua, vel aliorum causa, quos periclitari videbant, sed has querelas nulli pontifices audiunt. Neque obscurum est, quantum hæc lex noceat, publicis moribus, quæ vitia, quam flagitiosas libidines pepererit. Extant Romanæ satyræ, in his etiamnum agnoscit mores Roma, legitque suos. Sic vlciscitur Deus contemptum sui domini, suæque ordinationis, in istis qui coniugium prohibent. Cum autem hoc fieri in alijs legibus consueuerit, ut mutentur, si id euidentis utilitas iuaserit, cur idem non fit in hac lege? in qua tot graues causæ concurrunt, præsertim his postremis temporibus, cur mutari debeat. Natura senescit, & fit paulatim debiliior, & crescunt vitia, quo magis remedia diuinitus tradita adhibenda erant. Videmus quod vitium accuset Deus, ante diluuium, quod accuset ante conflagrationem quinq; urbium. Similia vitia præcesserunt excidia aliarum urbium multarum, ut Sybaris, Romæ. Et in his imago temporum proposita est, quæ proxima erunt rerum fini. Ideo in primis oportuit hoc tempore, seuerissimis legibus atque exemplis munire coniugium, & ad coniugium inuitare homines, id ad magistratus pertinet, qui debent publicam disciplinam tueri. Interim doctores Euangelij verumque faciant, hortentur ad coniugium incontinentes, hortentur alios ut donum continentia non aspernentur. Pontifices quotidie dispensant, quotidie mutant alias leges optimas, in hac vna lege cœlibatus, ferrei & inexorabiles sunt, cum quidem contra eam simpliciter humani Iuris esse. Et hanc ipsam legem nunc præterbant multis modis. Canon iubet suspendere Sacerdotes. isti

porum

parum commodi interpretes, suspendunt non ab officio, sed ab officio. Multos bonos viros crudeliter occidunt, tantum propter coniugium. Atque hæc ipsa parricidia ostendunt hanc legem doctrinam esse dæmoniorum. Nam diabolus, cum sit homicida, legem sanctam defendit his parricidijs. Scimus aliquid offensionis esse in Scriptura, quod videmur diuulsi ab his, qui existimantur esse ordinarij Episcopi, Sed nostræ conscientiæ tutissimæ sunt, postquam scimus quanto studio concordiam constituere cupientes, non posse placere auersarios, nisi manifestam veritatem proiciamus, deinde nisi ipsis conspiremus, quod velimus hanc iniustam legem defendere, tracta matrimonia dissoluere, interficere Sacerdotes, si qui non temperet, in exilium agere miseris mulieres atque orbes puerorum, autem certum sit has condiciones Deo displicere, nihil dolent nos non habere *συμμάχους* tot parricidiorum cum aduersarijs.

EXPOSIVIMVS causas, quare non possimus bonam sententiam assentiri aduersarijs, legem Pontificiam de perpetuo cœlibatu defendentibus, quia pugnet cum iure diuino & naturali, ac dissentiat ab ipsis Canonibus, & sit superstitiosa, & plena periculi. Potest quia tota res sit simulata. Non enim imperatur lex religionis, sed dominationis causa, & huic impie prætextitur religio. Neque quam à sanis hominibus, contra has firmissimas rationes admittunt. Euangelium permittit coniugium his, quibus opus est. Neque enim hos cogit ad coniugium, qui continere volunt, modo ut contineant. Hanc libertatem & Sacerdotibus concedendam esse videmus, nec volumus quenquam vi cogere ad cœlibatum, nec contra matrimonia dissoluere.

OBITER etiam dum recedimus ad argumenta nostra, indicauimus quomodo aduersarij vnum alterum cauillentur, & calumnias illas diluimus: Nunc breuiter commemorabimus, quam grauibus rationibus defendant legem, in eum dicunt à Deo reuelatam esse. Videtis extremam impudentiam istorum nebulonum. Audent affirmare, quod diuinitus reuelata lex de perpetuo cœlibatu, cum aduersetur manifestis Scripturarum testimonijs, quæ iubent, ut vnusquisque habeat uxorem suam pro propagationem. Item, quæ vetant dissoluere contracta matrimonia. Solus admonet, quem autorem habitura fuerit ista lex, cum vocat doctrinam dæmoniorum. Et fructus indicant autorem, tot mortales libidines, tot parricidia, quæ nunc suscipiuntur prætextu illius.

SECUNDVM argumentum aduersariorum est, quod Sacerdotes debeant esse mundi, iuxta illud: Mundamini, qui feris vultumini. Et citant in hanc sententiam multa. Hanc rationem quoque ostendant velut maxime *ἐν πρῶτω πορ*, supra diluimus. Diximus quoque

virginitatem sine fide non esse mundiciem coram Deo. Et coniugium propter fidem mundum esse, iuxta illud: Omnia munda mundis. Dicitur & hoc, externas mundicias & ceremonias legis non esse huc transferendas, quia Euangelium requirit mundiciem cordis, non requirit ceremonias legis. Et fieri potest, ut cor mariti velut Abraham, aut Jacob, qui fuerunt *ωολύγαμοι*, mundius sit, & minus ardeat cupiditatibus quam multarum virginum, etiam vere continentium. Quod vero Esaias ait: Mundamini qui fertis vasa Domini, intelligi debet de mundicie cordis, de tota poenitentia. Ceterum Sancti in externo usu, scient quatenus conducat moderari usum conjugalem, & ut Paulus ait: Possidere vasa in sanctificatione. Postremo cum coniugium sit mandum, recte dicitur his, qui in cœlibatu non continent, ut ducant uxores, ut sint mundi. Ita eadem lex, Mundamini qui fertis vasa Domini, præcipit, ut immundi cœlibes, fiant mundi coniuges.

TERTIVM argumentum horribile est, quod sit hæresis Ioviniani coniugium Sacerdotum. Bona verba, Nouum hoc crimen est, coniugium esse hæresin. Ioviniani tempore, nondum norat mundus legem de perpetuo cœlibatu. Impudens igitur mendacium est, coniugium Sacerdotum, Ioviniani hæresin esse, aut ab Ecclesia tunc id coniugium damnatum esse. In huiusmodi locis est videre, quid consilij habuerint aduersarij, in scribenda Confutatione. Iudicauerunt ita facillime moueri imperitos, si crebro audiant conuicium hæresis, si fingant nostram causam multis ante iudicijs Ecclesiæ confosam & damnatam esse. Itaq; saepe falso allegant Ecclesiæ iudicium. Id quia non ignorant, exhibere nobis exemplum Apologiæ noluerunt, ne hac vanitas, ne hæc calumnia coargui possent. Quod vero ad Ioviniani causam attinet, de collatione virginitatis & coniugij, supra diximus, quid sentiamus. Non enim æquamus coniugium & virginitatem, est neq; virginitas, neq; coniugium meretur iustificationem. Talibus argumentis tam vanis, defendunt legem impiam & perniciosam bonis moribus. Talibus rationibus muniunt Principum animos aduersus iudicium Dei, in quo Deus reposeat rationem, cur dissipauerint coniugia, cur cruciauerint, cur interfecerint Sacerdotes. Noline enim dubitare, quin ut sanguis Abel mortui clamabat, ita clamat etiam sanguis multorum bonorum virorum, in quos iniuste scuiturum est. Et vlesceat hanc sententiam Deus. Ibi comperietis quam sint inanes hæ rationes aduersariorum, & intelligetis in iudicio Dei, nullas calumnias aduersus verbum Dei consistere, ut ait Esaias: Omnis caro fennum, & omnis gloria eius quasi flos feni. Nostri principes, quicquid acciderit, consolari se conscientia rectorum consiliorum poterunt, quia etiam si quid Sacerdotes in contrahendis coniugis inuoluerint, tamen illa dissipatio coniugiorum, illæ proscriptioes, illa

illa scuitia manifeste aduersatur voluntati & verbo Dei. Non
lectat nostros Principes nouitas aut disfidium, sed magis fuit
da ratio verbi Dei, præsertim in causa non dubia, quam aliarum
rum omnium.

DE MISSA.

INITIO hoc iterum præfandum est, nos non abolere
sed religiose retinere ac defendere, Fiunt enim apud nos Missæ
gulis Dominicis, & alijs festis, in quibus porrigitur Sacramen-
tis qui vti volunt, postquam sunt explorati atq; absoluti. Et
tur vstitatæ ceremoniæ publicæ, ordo lectionum, orationum, ve-
tus, & alia similia. Aduersarij longam declamationem habent
vfu latinæ linguæ in Missâ, in qua suauiter ineptiunt, quomodo
fit auditori indocto in fide Ecclesiæ, Missam non intellectam
re, videlicet, fingunt ipsam opus audiendi, cultum esse, & præ-
sine intellectu. Hæc nolumus odiose exagitare, sed iudicio
rum relinquimus. Nosq; ideo commemoramus, vt obiter
neamus, & apud nos retineri latinæ lectiones atq; orationes.
autem ceremoniæ debeant obseruari, tum vt discant homines
pturam, tum vt verbo admoniti concipiant fidem, timorem,
ita orent etiam, nam hi sunt fines ceremoniarum: Latinarum
quam retinemus, propter hos, qui latine discunt atq; intel-
Et admiscemus Germanicas cantiones, vt habeat & populus,
discat, & quo excitet fidem & timorem. Hic mos semper in-
suis fuit. Nam etsi aliæ frequentius, aliæ rarius admiscuerunt
manicas cantiones, tamen fere vbiq; aliquid canebat populus
gua. Illud vero nusquam scriptum aut pictum est, hominibus
desse opus audiendi lectiones non intellectas, prodesse cere-
non quia doceant, vel admoneant, sed ex opere operato, qui
fiant, quia spectentur. Male valeant istæ Pharisaicæ opiniones.

QUO vero tantum fit apud nos publica Missa, seu com-
nis, nihil fit contra catholicam Ecclesiam. Nam in Græcis pariter
ne hodie quidem sunt priuatæ Missæ, sed fit vna publica
idq; tantum Dominicis diebus, & Festis. In Monasterijs se-
tidie Missa, sed tantum publica. Hæc sunt vestigia mo-
rum. Nusquam enim veteres Scriptores ante Gregorium, me-
nem faciunt priuatarum Missarum. Qualia fuerint initia
omittimus, hoc constat, quod postquam Monachi mendicantem
gnare cœperunt, ex falsissimis persuasionibus, & propter opus
auctæ sunt, vt omnes boni viri diu iam eius rei modum deside-
runt. Quamquam S. Franciscus recte voluit ei rei prospicere,
stituit, vt singula collegia quotidie vnica communi Missa